

Tijdens Cheese 2019 in het Italiaanse Bra was er veel aandacht voor de Europese geografische aanduidingen. Slow Food presenteerde een onderzoek naar de eisen die gelden voor de verschillende producten en organiseerde een debat hierover.

BARBARA HART, ZUIVELTECHNOLOOG BARLACTICA – FOTO'S: SLOW FOOD

EU-bescherming: voor tradities of marketing?

Al sinds 1992 kunnen producten een beschermde, gegarandeerde status krijgen in Europa. Er zijn drie soorten: Beschermde Oorsprongs Benaming (BOB), Beschermde Geografische Aanduiding (BGA) en Gegarandeerde Traditionele Specialiteit (GTS). Door een beschermde status voor producten mogelijk te maken, wilden de beleidsmakers de hoge kwaliteit van landbouwproducten uit de EU voor consumenten beter herkenbaar maken. Ook wilden zij de verbinding leggen tussen producten, landschappen en boerderijsystemen. Daarnaast was het hun bedoeling om de ontwikkeling van het platteland te stimuleren en de diversiteit van producten te behouden. Voor producenten is het systeem eerlijk en transparant van opzet. Zo mag iedere producent die aan de eisen in het productdossier voldoet de aanduiding voeren. Daarnaast wordt een beschermde aanduiding door de EU gecontroleerd en zijn er regelmatig promotiebudgetten beschikbaar voor producten met een beschermde status. Ook op dit moment staan geografische aanduidingen hoog op de agenda van de nieuwe Europese commissie. De commissie wil het systeem versterken, omdat het een belangrijk instrument is om de hoge kwaliteitstandaarden en lokaal gastronomisch erfgoed te behouden.

Onderzoek

Om na te gaan of het systeem inderdaad goed functioneert en hoe het versterkt zou kunnen worden, heeft Slow Food de productdossiers van alle BOB- en BGA-kaas en -zuivelproducten onderzocht. In totaal gaat het om 236 dossiers. Omdat de onderzoekers in dit geval vooral geïnteresseerd waren in geografische aanduidingen, zijn GTS-productdossiers buiten beschouwing gelaten. De uitkomsten van dit onderzoek werden tijdens een conferentie in Bra gepresenteerd. Er is gekeken naar de eisen in de productdossiers voor melk, stremsel (of coagulant), additieven en zuursel. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de eisen voor verschillende producten zeer sterk variëren. Sommige producenten geven zeer gedetailleerde informatie over hun producten, terwijl anderen slechts een globale beschrijving geven.

Melk

Ter illustratie de uitkomsten van de inventarisatie over melk. In 23 procent van de dossiers wordt geen enkele eis gesteld aan de hitte-

behandeling van de melk. Voor 25 procent is de hittebehandeling niet duidelijk geformuleerd. Rauwe melk is verplicht bij 41 procent van de producten, in 15 procent van de gevallen moet de melk gethermiseerd of gepasteuriseerd worden. Voor wat betreft het dierenras, hieraan zijn bij 46 procent van de producten geen eisen gesteld. In 18 procent van de gevallen moet de melk afkomstig zijn van specifieke lokale rassen. Voor de overige producten is het een combinatie van internationale rassen en/of niet nader gespecificeerde lokale rassen. Ook voor de andere onderwerpen van onderzoek (stremsel, zuursel, toevoegingen) zijn de eisen zeer divers.

Misbruik

Door het ontbreken van de eis voor gedetailleerde informatie is het mogelijk om generieke producten als specialiteit te registreren. Dit is natuurlijk niet de bedoeling bij de opzet van het systeem. Een ander voorbeeld van ontsporing van het systeem werd gegeven door Audrius Jokubauskas, kaasmaker uit Litouwen: “Er zijn bij ons verhalen over een traditie verzonnen om een BGA-label te kunnen voeren.” Branka Tome, verantwoordelijk voor registratie van geografische aanduidingen bij DG-Agri, gaf aan dat zij blij is met deze studie: “Wij registreren kaas sinds 1996, maar hebben niet veel achtergrondkennis van kaasbereiding. Deze studie geeft ons een mooi overzicht van de geografische aanduidingen.” Verder gaf zij aan dat als producenten(groepen) een productdossier hebben aangemeld, dit dossier door een nationale commissie wordt beoordeeld. Als de nationale commissie het dossier goedkeurt, wordt het product in Brussel geregistreerd door haar afdeling. Bovendien is er een periode waarin bezwaar gemaakt kan worden tegen een registratie. Het is voor kleinschalige producenten dus van groot belang dat zij mee kunnen praten in de nationale commissie. Of dat in ieder geval hun belangen worden meegewogen en dat zij, indien nodig, op tijd bezwaar maken. Om de aanvraag van een geografische aanduiding te verbeteren, gaat de EU in de toekomst werken met ‘geografische aanduiding ID cards’.

Versterking

In lijn met de oorspronkelijke doelstelling waren alle deelnemers aan het debat het

erover eens dat het systeem van geografische aanduidingen veel meer dan een marketinginstrument zou moeten zijn. Voor de vertegenwoordigers van Slow Food is het duidelijk dat om traditionele producten en landschappen te beschermen, het systeem inhoudelijk versterkt moet worden. Dit kan door bijvoorbeeld vast te leggen dat er eisen gesteld worden aan rassen, behandeling van de melk, type stremsel en zuursel en eventuele toevoegingen. Daarnaast zou het volgens de schrijvers van het rapport goed zijn om eisen te stellen aan het voer van het melkvee. Juist omdat het voer een belangrijke basis is voor de kwaliteit van de melk en voor de kwaliteit van de kaas. Ook stellen zij dat via het voer de verbinding met het landschap beter tot uitdrukking komt. 📍

Meer informatie:

De studie die is uitgevoerd door Slow Food (Engels-talig) is te downloaden via <http://bit.ly/37gzjt>
Voor uitleg over BGA, BOB, GTS en de aanvraagprocedure zie: www.eu-streekproducten.nl